

PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH

do kształcenia na odległość dla nauczycieli
języka polskiego szkoły ponadpodstawowej

Projekt „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Materiał opracowany w ramach grantu przez Powiatowy Ośrodek Doskonalenia
Nauczycieli w Kluczborku

Spis treści	
PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH.....	1
WSTĘP.....	3
PROBLEMATYKA PRACY ZDALNEJ.....	5
SCENARIUSZ 1 z 1	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

WSTĘP

O nauczaniu zdalnym uwag kilka...

Pierwsze doświadczenia nauczania zdalnego podczas wymuszonej przez COVID 19 społecznej izolacji zdążyły się już doczekać różnych opracowań wynikających z przeprowadzonych badań i analiz. Każdy z uczestników tego procesu pamięta powszechną mobilizację wszystkich sił i środków od 12 marca do końca czerwca 2020 roku, skierowanych na organizację zdalnego nauczania i przygotowania rad pedagogicznych poprzez natychmiastowe szkolenia do obsługi nieodpłatnych narzędzi internetowych (najczęściej Microsoft Teams), związany z tym chaos stosowania różnych narzędzi w zależności od umiejętności informatycznych oraz powolne przyjmowanie wspólnych rozwiązań dla szkół. W tej sytuacji trudnym momentem okazało się zalecenie realizacji podstawy programowej. Zdobywający nowe umiejętności cyfrowe nauczyciele (dodajmy na własnym sprzęcie często dzielonym z rodziną) musieli nagle dostosowywać treści programowe do wymogów lekcji zdalnej wraz z przygotowaniem materiałów dydaktycznych, co zabierało więcej czasu niż przygotowanie do tradycyjnej lekcji. I nauczyciele i uczniowie zostali bardziej obciążeni wykonywaniem swoich obowiązków. W roku szkolnym 2020/2021 sytuacja stała się bardziej ustabilizowana. Szkoły opracowały procedury regulujące organizację procesu nauczania - uczenia się, jednak przyjęte rozwiązania często charakteryzowały się przerostem dokumentacji potwierdzającej zrealizowanie przypisanych obowiązków przez nauczycieli kosztem prowadzonych zajęć i większego zaangażowania w sprawy uczniów. Faktowi nadmiernego dokumentowania obowiązków wykładowców profesor Mirosława Nowak-Dziemianowicz przypisuje pojawienie się autorytarnego stylu zarządzania, wynikającego z ograniczonego zaufania.¹

Tymczasem to, co najważniejsze w nauczaniu zachodzi między nauczycielem a uczniem. Nauczyciel jako wykonawca zadań edukacyjno-wychowawczych musi mieć komfort pracy i samodzielności w dostosowaniu treści i formy kształcenia, doboru metod adekwatnie do zdiagnozowanych potrzeb zespołów klasowych

¹ Nowak-Dziemianowicz M., (10 grudnia 2020) *Między kontrolą a troską - podejście krytyczne w naukach społecznych*. Wykład podczas ogólnopolskiej konferencji „Funkcjonowanie szkoły w czasie trudnym” w Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji w Opolu (online)

i poszczególnych uczniów, co staje się szczególnie trudne w ekstremalnej sytuacji zdalnego kontaktu. Zatem zaufajmy nauczycielom, czas poświęcony na „papierologię” oddajmy uczniom.

Jaka wobec tego jest rola nauczyciela w edukacji zdalnej?

Najogólniej i metaforycznie ujmując przywołam określenie wykorzystane przez Marzenę Jasińską „dorosły jako latarnia morska”², które sytuuje nauczyciela jako stały, dobrze widoczny punkt, wskazujący właściwą drogę w odmętach sytuacji kryzysowej. Żeby wspierać uczniów w sytuacji permanentnego zagrożenia (śmierci bliskich lub sąsiadów, strachu o własne zdrowie, dramatycznych sytuacji rodzinnych wynikających z utraty pracy, niewiadomej co do przyszłości) poprzez prowadzenie lekcji zdalnych musi mieć czas na chwilę rozmowy, zagajenie, zwrócenie się indywidualne do uczniów, czy zapytanie o ważne dla nich sprawy. Powinien z dużym taktem oraz wiedzą psychologiczno-pedagogiczną budować relacje z uczniami oparte na zaufaniu. Tylko wtedy zwrócą się z indywidualnymi problemami. Nie możemy pracować z uczniami bez uwzględniania ich emocji. Żeby dbać o dobre samopoczucie uczniów i wyniki ich nauki nauczyciel powinien również być dobrym obserwatorem (indywidualne zachowania uczniów i podczas pracy w grupach) i diagnostą (diagnozowania osiągnięć). Z kolei rola tutora indywidualizującego ścieżkę kształcenia dla potrzeb konkretnego ucznia w trybie zdalnym wymaga konsultacji lub dodatkowych zajęć. Zapewne można przytoczyć jeszcze inne role nauczyciela, wszystkie jednak opierają się na „intelektie - podstawowym narzędziu pracy nauczyciela”³.

Szczególnie w tych trudnych czasach bądźmy myślącymi nauczycielami i miejmy świadomość odpowiedzialności za to, czego i jak uczymy.

² Jasińska M., (2021) *Co przeżywa uczeń podczas edukacji zdalnej? O uczniowskich lękach, kryzysach, niepokojach, zmartwieniach i wspierającej roli nauczyciela*. Wykład podczas XVI Forum Edukacyjnego „Jak szkoła wychowuje? PODN w Kluczborku 2021 (online)

³ Nikitorowicz J.(2020), *Nowe zadania nauczyciela w czasie dynamicznych zmian społeczno-kulturowych*. Wykład podczas międzynarodowej konferencji „Funkcjonowanie szkoły w czasie trudnym” w Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji w Opolu (online)

PROBLEMATYKA PRACY ZDALNEJ

„Profesjonalny nauczyciel to doradca edukacyjny, który pomaga dziecku (przy pomocy całej swojej wiedzy i wszystkich swoich umiejętności) stać się samodzielnym, dojrzałym człowiekiem, odpowiedzialnym za siebie, w tym także za własny proces edukacji. Ale żeby tak było – trzeba ucznia tego wszystkiego nauczyć.

[Materiały szkoleniowe „Profesor XXI w. – diagnostyka edukacyjna”

szkolenie dla nauczycieli - ORE Warszawa www.ore.edu.pl]

Mając na uwadze konieczność uczenia przez działanie w nowej rzeczywistości, w której zasoby cyfrowe oraz narzędzia multimedialne są nieodzowną częścią bazy dydaktycznej nauczyciela, mając dostęp do różnych aplikacji internetowych można się zastanowić na tym, co będzie odpowiednie dla nauczycieli i będzie stanowiło ułatwienie ich pracy? Ostatnie lata pokazały, że nauczyciele są w stanie dokonać trafnych wyborów, pomimo ograniczeń technicznych, czasem braku wiedzy informatycznej. Poprzez dostęp do szkoleń oraz ogromne chęci, są w stanie zdobyć nowe umiejętności w bardzo krótkim czasie. Działania Ośrodka Rozwoju Edukacji, poprzez umożliwienie realizację projektu „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość” udostępnił nie tylko narzędzia pracy w formie bogatej w zasoby dydaktyczne Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej - ZPE (<https://epodreczniki.pl>). Umieszczone materiały w formie modułów tematycznych, do których można wracać w miarę potrzeby, dostępne w każdej chwili, ułatwiają pracę i pozwalają na wykorzystywanie różnych możliwości cyfrowych. Zagadnienia ogólne z dydaktyki zdalnego nauczania, ale również graficzny pokaz możliwości realizowania działań na ZPE oraz innych platformach takich jak MS TEAMS, ZOOM, GOOGLE MEET oraz materiały dotyczące organizowania zajęć zdalnych, metodyki, monitorowania i oceniania postępów uczniów w procesie edukacji, informacji dotyczących zagrożeń wynikających z bezkrytycznego stosowania cyfryzacji pozwalają uzyskać wsparcie dydaktyczne i merytoryczne. Liderzy prowadzący szkolenia z poszczególnych działów tematycznych stanowili wsparcie nauczycieli w przygotowaniu materiałów i pomocy dydaktycznych niezbędnych do bieżącej pracy z uczniem w systemie zdalnym. To pod ich kierunkiem tworzone były scenariusze lekcji, które opracowano

w celu wymiany doświadczeń i wykorzystania w różnym zakresie edukacji szkolnej od przedszkola do szkoły ponadpodstawowej. Nabyte przez nauczycieli umiejętności podczas projektu w zakresie kształcenia na odległość, pozwolą nadać zajęciom lekcyjnym charakter interdyscyplinarny oraz ułatwią zrozumienie i opanowanie treści dydaktycznych.

Nauczanie zdalne – najważniejsze wnioski

(wybór z ogólnopolskich i regionalnych badań uczniów i nauczycieli)

Organizacja i warunki pracy zdalnej	
Na etapie szkoły podstawowej	Na etapie szkoły ponadpodstawowej
<p>W zakresie organizacji nauki zdalnej</p> <p>Wspólne problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kłopoty ze sprzętem i dostępem do internetu • dzielenie sprzętu z rodzeństwem lub rodzicami, ograniczone możliwości dostępu do internetu • niechęć do pokazywania przestrzeni domowej (wystrój + zachowania członków rodziny) • rozważne układanie planu zajęć, przemyślenie czasu trwania jednostki lekcyjnej 	
Różne problemy	
<ul style="list-style-type: none"> • słaby stopień kompetencji cyfrowej rodziców • konieczność towarzyszenia dziecku w zajęciach online, szczególnie w klasach I- III • nakładanie się czasu pracy zawodowej (własnej) z czasem dziecka, które wymaga wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> • zmęczenie cyfrowe • zbyt duże obciążenie materiałem • słaba motywacja
W zakresie przygotowania i prowadzenia zajęć	
<p>Wspólne problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające umiejętności informatyczne uczniów i nauczycieli • nadmierne obciążenie materiałem do nauki 	

<ul style="list-style-type: none"> • za dużo zadań i kart pracy do wykonania w domu • za duże obciążenie czasowe • zmęczenie i rozdrażnienie cyfrowe (cały dzień: komputer, telefon) • za mało zajęć indywidualnych i grupowych z pedagogiem i psychologiem dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi 	
Różne problemy:	
<ul style="list-style-type: none"> • brak zróżnicowanego planu zajęć w perspektywie tygodnia • brak przygotowania rodziców do pomocy dzieciom w zakresie języków obcych 	<ul style="list-style-type: none"> • mało prowadzenia zajęć w grupach • brak integracji uczniów • brak motywacji do nauki • przejawianie problemów wychowawczych • absencja uczniów • logowanie się na lekcjach i zajmowanie się innymi sprawami przy wyłączonej kamerce, pozorna obecność
W zakresie dobrego samopoczucia uczniów:	
Wspólne problemy:	
<ul style="list-style-type: none"> • uzależnienie od komputera i telefonu • brak kontaktu z rówieśnikami • brak angażowania się we wspólne działania (integracja w grupie) • brak wsparcia emocjonalnego • brak samodyscypliny • niemożność realizowania zainteresowań • pojawianie się niepewności i uczucia zagubienia 	
Różne problemy:	
<ul style="list-style-type: none"> • strach przed szybkim tempem pracy • odzwyczajenie od systematyczności 	<ul style="list-style-type: none"> • braki w przygotowaniu do egzaminu maturalnego • strach przed nerwowym i szybkim nadrabianiem i przeładowaniem

<ul style="list-style-type: none"> • strach przed sprawdzianami z wiedzy za ubiegły rok 	<p>materiału oraz zbyt częstymi sprawdzianami</p> <ul style="list-style-type: none"> • „przybieranie masek” (udawanie kogoś, kim nie są)
Wskazówki dla:	
dyrektorów	nauczycieli
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zorganizuj pracę szkoły w oparciu o przepisy, uwzględniając specyfikę szkoły i bezpieczeństwo uczniów 2. Zadbaj o właściwą dokumentację, nie przesadzaj z jej ilością. 3. Określ jasne dla uczniów, rodziców i nauczycieli procedury i sposoby komunikacji ze szkołą. 4. Zadbaj o wspieranie nauczycieli poprzez formy doskonalenia adekwatne do potrzeb i zabezpieczenie sprzętu (dydaktyka nauczania zdalnego). 5. Sprawdź, w jaki sposób są monitorowane postępy uczniów, potwierdzanie uczniów w zajęciach, realizacja podstawy programowej. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoznaj warunki do edukacji zdalnej uczniów. 2. Monitoruj przyczyny nieobecności uczniów. 3. Zalecaj włączanie kamerek na zajęciach. 4. Wymagaj od uczniów zgłaszania odejścia od komputera. 5. Dbaj o dobrą atmosferę, nawiązuj kontakt z uczniami. 6. Rozmawiaj z uczniami na lekcjach wychowawczych o ich trudnych sprawach, upewnij się, jakie tematy są dla nich nowe. 7. Przeanalizuj, zweryfikuj treści kształcenia. 8. Pracuj nad doskonaleniem metodyki lekcji zdalnej. 9. Diagnozuj stany emocjonalne uczniów. 10. Dydaktyczny proces ekranowy przedziel innymi działaniami
Rodziców	Uczniów
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zorganizuj dziecku miejsce pracy. 2. Dbaj o systematyczny rytm dnia. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miej stałe miejsce pracy. 2. Ułóż porządek dnia i przestrzegaj go.

<p>3. Niech dziecko ma wpływ na organizację samodzielnego wykonywania zadań (tempo i przerwy).</p> <p>4. Kontaktuj się z nauczycielami.</p> <p>5. Wpływnaj na pozytywne nastawienie do zdalnej pracy szkoły</p> <p>6. Wyznacz limit dzienny przed komputerem.</p>	<p>3. Stosuj przerwy (oderwanie wzroku od komputera, odejście od biurka, spacer).</p> <p>4. Poznaj nowe możliwości technologiczne.</p> <p>5. Spróbuj przestrzegać równowagi między zajęciami szkolnymi a odpoczynkiem</p>
--	---

Bibliografia:

1. Grębowiec B., Jagło S., (2020) *O sytuacji rodziców uczniów w czasie edukacji zdalnej związanej z pandemią koronawirusa w świetle badania ankietowego*, [w:] Modelowe Nauczanie. Opolski Przegląd Edukacyjny, Nr 1-2/2020 (na podstawie wniosków z badania przeprowadzonego na temat organizacji i realizacji nauki zdalnej w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych w maju 2020 roku w Opolu)
2. Na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego przez Marka Leśniaka, dyrektora ZSZ w Oleśnie we wrześniu 2021 roku na temat: Jak szkoła powinna pomóc Ci w bezpiecznym powrocie do codziennych zajęć po zdalnym nauczaniu?
3. Powrót do edukacji stacjonarnej.[w:] Dyrektor Szkoły, Nr 8, sierpień 2021r.
4. Szkoła ponownie czy szkoła od nowa? Jak wygląda powrót do stacjonarnej edukacji? <https://ceo.org.pl/publikacje/rozwoj-szkoly-i-doskonalenie/szkola-ponownie-czy-szkola-od-nowa-jak-wyglada-powrot-do> [dostęp: 20.11.2021]
5. Pyżalski J., (2020) *Edukacja w czasach pandemii wirusa COVID-19. Z dystansem o tym, co robimy obecnie jako nauczyciele*, 15 kwietnia 2020 (w serwisie)
6. Klimowicz A, (2021)Dyrektor Szkoły Nr 1/2021
7. Obuchowska J.,(2020) *Praca zdalna- wskazówki dla nauczycieli*, [w:] Życie Szkoły 3-4,
8. Grzyb T. (2020), „Funkcjonowanie szkoły w czasie trudnym” konferencja WUP w Opolu 10 grudnia 2020

SCENARIUSZ 1 z 1

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA:

klasy I liceum

PROWADZONYCH PRZEZ:

nauczyciela języka polskiego

TEMAT:

Czy twórcy kultury powinni odwoływać się do tradycji, do dawnych świąt?

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE:

Uczeń:

- potrafi świadomie interpretować literaturę i inne teksty kultury, a także wskazywać korespondencję między nimi;
- postrzega historię literatury i dziejów jako procesu;
- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o języku w odczytaniu sensów zawartych w tekstach kultury;
- potrafi sformułować i uzasadnić własne sądy, doskonaląc przy tym kompetencje językowe;
- rozwija zdolności samokształcenia: samodzielne poznawanie różnych tekstów kultury, korzystania z różnych źródeł informacji, w tym narzędzi cyfrowych.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE:

Uczeń:

- analizuje strukturę tekstów,
- rozpoznaje w tekstach środki artystycznego wyrazu i rozumie ich funkcję;
- rozpoznaje tematykę i problematykę tekstów kultury i ich związek z epoką, w której powstały;
- porównuje różne teksty kultury, dostrzega kontynuacje i nawiązania, przywołuje konteksty;
- rozumie pojęcie - stylizacja;
- zna zasady pisowni świąt i obrzędów,
- buduje wypowiedzi zgodnie z zasadami poprawności językowej;
- pracuje samodzielnie i w grupie,

- zapoznając się z różnymi tekstami (w tym multimedialnych), potrafi wybierać treści i porządkować je wokół tematu;
- potrafi korzystać ze słowników.

METODY PRACY:

- pogadanka,
- techniki multimedialne,
- eksponujące: film, audycja, teledysk, obrazy,
- praca z wykorzystaniem platformy MS Teams
- praca indywidualna i grupowa

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- komputer z dostępem do platformy MS Teams
- Zintegrowana Platforma Edukacyjna
- podręcznik do języka polskiego „Oblicza epok” 1.2. wyd. NOWA ERA
- <https://www.mentimeter.com>
- <https://zpe.gov.pl/a/raj-na-ziemi-czyli-polska-wies-widziana-oczami-jana-kochanowskiego/D139hUBZJ>
- „[Raj na ziemi, czyli... polska wieś widziana oczami Jana Kochanowskiego](#)” - [Zintegrowana Platforma Edukacyjna \(zpe.gov.pl\)](#)

PRZEWIDYWANY CZAS:

- 2 godziny dydaktyczne - 90 minut (wcześniej ok. 30 min. pracy własnej ucznia – przygotowanie do zajęć poprzez zapoznanie z materiałami poleconymi przez nauczyciela)

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

I. FAZA WSTĘPNA

1. Nauczyciel i uczniowie logują się na platformę Teams, powitanie, sprawdzenie obecności w dzienniku elektronicznym (ok. 3 min.)

2. Nauczyciel podaje temat i cele lekcji w formie NaCoBeZu - Załącznik nr 1.

Przykładowe NaCoBeZu - najlepiej wysłać uczniom w postaci pliku.

Uczniowie odnajdują też temat w podręczniku – str. 75-78. (ok.3 min.)

3. Zajęcia poprzedzone są pracą własną uczniów – na zadanie domowe uczniowie mieli zapoznać się z materiałami dotyczącymi sobótki (element lekcji odwróconej), proszeni byli też o wypisanie najistotniejszych informacji pozyskanych z materiałów, z którymi się zapoznali):

Otrzymane polecenie:

„Zapoznaj się z materiałami na temat święta sobótki i wynotuj najważniejsze informacje na temat święta:

- wysłuchaj audycji radiowej Elizy Bojarskiej „Noc Kupały”:

<https://player.polskieradio.pl/kolejka> [dostęp: 8.10.2021]_albo

- obejrzyj filmik pt. „Noc Kupały” na youtube:

https://www.youtube.com/watch?v=RPbN_3sKO-I [dostęp: 8.10.2021]

- przeczytaj przynajmniej jedno z opracowań zamieszczonych w internecie na stronie:

<https://www.naszeszlaki.pl/archives/41398> [dostęp: 8.10.2021]

<https://historiamniejznanaizapomniana.wordpress.com/2016/06/21/noc-kupały-słowiańskie-swięto-miłości/> [dostęp: 8.10.2021]

https://historiaposzukaj.pl/wiedza,historiomat,1329,historiomat_noc_swietojan_ska.html [dostęp: 8.10.2021]

II. FAZA WŁAŚCIWA

1. Nauczyciel podaje uczniom na czacie MS Teams link do aplikacji

<https://www.mentimeter.com/>, na którym przygotował pytanie dla klasy:

„Jakie nazwy nosi święto, które obchodzone było w Polsce 23-24 czerwca?”

Uczniowie odczytują pytanie i udzielają odpowiedzi na czacie MS Teams, następnie razem z nauczycielem uczniowie omawiają wpisy, czyli podają etymologię poszczególnych nazw. (ok. 7 min.)

Załącznik nr 2. Instrukcja do pracy z aplikacją

Nauczyciel prosi uczniów o wypełnienie krótkiego testu w MS Forms, (uczeń wybiera spośród wersji pisowni małą lub dużą literą, przykładowe nazwy: andrzejki, walentynki, Boże Narodzenie, święto Niepodległości, mikołajki, Dzień Dziecka), a następnie omawia wyniki.

Nauczyciel pyta uczniów o zasady pisowni świąt i obrzędów, o źródła, w których będą szukać informacji na temat zasad pisowni. Prosi o sprawdzenie zasad w słowniku (można podać linki), np. objaśnienie w podręczniku na str.77,

<https://sjp.pwn.pl/zasady/70-18-13-Nazwy-swiat-i-dni-swiatecznych-w-odroznieniu-od-ich-nazw-opisowych;629388.html> , <https://sjp.pwn.pl/zasady/Nazwy-obrzedow-zabaw-i-zwyczajow;629428.html> [dostęp: 8.10.2021] (ok.5 min.)

3. Omówienie materiałów, z którymi uczniowie zapoznali się w domu

Nauczyciel rozpoczyna od polecenia, aby uczniowie wypisali elementy obchodów święta w edytowalnym pliku utworzonym przez nauczyciela. Prosi uczniów, aby otworzyli plik zatytułowany „sobótka” (utworzony przez nauczyciela: MS. Teams - Zespół klasowy – Pliki) i wpisali, jak wyglądały obchody święta (uczestnicy, stroje, rytuały, zabawy, zachowania) – uczniowie wykonują polecenie. Plik mogą edytować wszyscy. Następnie należy omówić wyniki. (ok.10 min.)

4. Nauczyciel robi krótki wykład, który rozpoczyna od postawienia tezy, że wielu artystów w tworzonych tekstach kultury ukazuje nie tylko otaczającą ich rzeczywistość, ale również odwołuje się do dawnych obrzędów, do świąt, tradycji. Niektóre epoki sprzyjają czerpaniu wzorców z kultury ludowej, taką epoką był renesans. Nauczyciel wyjaśnia przyczyny tego zjawiska: odwołuje się do wiadomości z poprzedniej lekcji, na której omawiany był obraz wsi w *Pieśni Panny XII* Kochanowskiego, do kontekstu historycznego i społecznego: koniunktura gospodarcza na produkty rolne, dominacja szlachty, idealizacja wsi, życie Kochanowskiego w Czarnolesie. (ok.3 min.)

5. Uczniowie zostają poproszeni o wejście do e-podręcznika (<https://zpe.gov.pl/a/raj-na-ziemi-czyli-polska-wies-widziana-oczami-jana-kochanowskiego/D139hUBZJ>) [dostęp: 8.10.2021] i przeczytanie wstępu *Pieśni świętojańskiej o sobótce* „Gdy słońce raka zagrzewa...” (można włączyć uczniom recytację z youtube (ok. 2 min.): <https://www.youtube.com/watch?v=Zld22o02Ebc> [dostęp: 8.10.2021])

Następnie uczniowie odpowiadają na pytania zamieszczone na ekranie udostępnionym uczniom przez nauczyciela: (ok.5 min.)

- O jakich elementach obchodów święta wspomina Kochanowski?
- Jaki jest nastrój wiersza?
- Jakimi środkami artystycznymi poeta się posłużył i jaka jest ich funkcja?

6. Nauczyciel dzieli klasę na pokoje (funkcja dostępna na MS Teams) i prosi, aby każda grupa opracowała podane zadanie. Udostępnia na czacie uczniom prezentację, którą każda grupa może edytować. Każdy zespół opracowuje zagadnienia w oparciu o inny obraz (przydzielony przez nauczyciela). Wyniki wpisuje do prezentacji. (Instrukcja dla nauczyciela: Teams – Zespół – Pliki – Power Point) (ok.10 min.)

Przykładowe obrazy: Henryk Siemiradzki *Noc świętojańska*, Kławdij Lebiediew *Noc Kupały*, Michaił Filipowicz *Obrzędy Kupalnocki*, Witold Pruszkowski *Kwiat paproci*,

Iwan Sokołow *Rytualne skoki przez ogień*, Borys Olszański *Noc Kupały*, Włodzimierz Tetmajer *Noc świętojańska*.

Nauczyciel przekazuje zadania do tekstu kultury - Załącznik nr 3:

- Omów przedstawioną scenę, zwracając uwagę na postaci, roślinność, scenerię.
- Określ nastrój, jaki malarz stworzył.
- Zwróć uwagę na kolorystykę obrazu i rolę światła.
- Wymień elementy obchodów sobótkowych, na których skupił się autor.

8. Uczniowie prezentują wyniki, udostępniając swój ekran. (ok.15 min.)

9. Nauczyciel nawiązuje „Nie tylko malarze czerpali inspirację ze słowiańskiego święta. Muzycy często odwołują się do tradycji, do folkloru” i udostępnia uczniom nagranie z teledyskiem „Noc Kupały” z albumu „Nowa Ex-Tradycja” zespołu Żywiołak (neo-folk) (ok.3 min.) <https://www.youtube.com/watch?v=A1neYaEz6UE> [dostęp: 8.10.2021]

Uczniowie po wysłuchaniu utworu odpowiadają na pytania, które nauczyciel wyświetla na ekranie (udostępniając uczniom swój ekran): (ok.4 min.)

- Jakie są nawiązania do rytuału święta przesilenia letniego?
- Czym są wiły i jakie mają znaczenie (fantastyczne postacie wywodzące się z dusz zmarłych młodo dziewczyn, sprowadzające na ludzi obłąd)
- Jakie emocje towarzyszą piosence?
- Jakie znaczenie ma warstwa brzmieniowa (jakie instrumenty dominują – bębny, bas, skrzypce, jakie wywołują wrażenie – niepokój, groza, niesamowitość, jaki efekt daje szept – tajemniczość, niesamowitość).

10. Nauczyciel wyjaśnia, czym jest stylizacja i prosi uczniów o wskazanie, jakimi środkami artyści ją zrealizowali. Pyta o styl muzyczny, wyjaśnia, czym jest neo-folk: dosłownie: nowa muzyka folkowa. (ok.3 min.)

III. FAZA PODSUMOWUJĄCA

Nauczyciel udostępnia pytania na podsumowanie - Uczniowie odpowiadają na pytania: (ok.5 min.)

- Co łączy przedstawione teksty kultury, a co je dzieli?
- Który tekst kultury zrobił na Tobie największe wrażenie? (Jednym zdaniem uzasadnij.)

- Czy artyści powinni nawiązywać do tradycji, do dawnych świąt i obrzędów (Sformułuj argument.)

EWALUACJA ZAJĘĆ:

Ewaluacja przez ankietę MS Forms – link wysłany przez nauczyciela na czacie (ok.2 min)

Wybierz jedno ze zdań i dokończ:

- Zajęcia podobały mi się, ponieważ....
- Zajęcia nie podobały mi się, ponieważ...

WSKAZANIA DLA UCZNIÓW ZE SPE:

- wydłużenie czasu przy zapisywaniu notatek (dla uczniów z dysleksją rozwojową);
- wskazanie powiększenia czcionki (dla uczniów słabowidzących);
- skupianie uwagi na pojęciach kluczowych (dla uczniów ze spektrum autyzmu);
- rozszerzanie zadań np. o ilościowe dane dot. omawianych zagadnień (dla uczniów zdolnych).

BIBLIOGRAFIA/NETOGRAFIA:

1. Chemperek D., Kalbarczyk A., Trześniowski D., (2019) *Język polski. Oblicza epok. Podręcznik do języka polskiego 1.2.*, WSiP, Warszawa, s.75-78
2. E-podrecznik: <https://zpe.gov.pl/a/raj-na-ziemi-czyli-polska-wies-widziana-oczami-jana-kochanowskiego/D139hUBZJ> [dostęp: 20.06.2021]
3. Czubacki J., *Noc Kupały – słowiańskie święto miłości*, <https://historiamniejznanaizapomniana.wordpress.com/2016/06/21/noc-kupaly-slowianskie-swieto-milosci/> [dostęp: 15.06.2021]
4. Kizewski P., *Noc Kupały albo sobótka – ciekawostki, wierzenia, obrzędy, i zwyczaje Słowian*, <https://www.naszszlaki.pl/archives/41398> [dostęp: 15.06.2021]
5. Małkus M., *Czas przemian, „żywego ognia”, wody i ziół*, https://historiaposzukaj.pl/wiedza,historiomat,1329,historiomat_noc_swietojsk_a.html [dostęp: 15.06.2021]
6. Mentimeter, WSZiA Opole, <https://www.doskonaleniewsieci.pl/Upload/Scenariusze/efektywne-wspomaganie/Mentimeter.pdf> [dostęp 10.06.2021]

7. Martynowicz M., Mentimeter – czyli jak uatrakcyjnić swoje lekcje,
<https://www.youtube.com/watch?v=aOX22n02U0g> [dostęp: 10.06.2021]
8. Żywiołak, Noc Kupały, <https://www.youtube.com/watch?v=A1neYaEz6UE>
[dostęp: 15.06.2021]

ZAŁĄCZNIKI:

Załącznik nr 1. Przykładowe NaCoBeZu

- Po zajęciach będziesz potrafił:
- - podać informacje na temat święta sobótki (wyjaśnić nazwę, podać dwie inne określające to święto, określić, kiedy było obchodzone, wymienić cztery elementy obchodów sobótki),
- - wymienić trzy elementy obchodów święta, o których pisze Kochanowski we wstępie do *Pieśni świętojańskiej o sobótce* i środki artystycznego wyrazu, które oddają klimat święta,
- - wskazać na wybranym obrazie odniesienia do sobótki i środki artystyczne wykorzystane przez artystę,
- - wskazać elementy obchodów sobótki w utworze muzycznym i środki artystyczne wykorzystane przez artystów,
- (środki artystyczne - przynajmniej 3)
- - wyjaśnić, czym jest stylizacja i podać jej przykład.

Załącznik nr 2. Instrukcja do pracy z aplikacją Mentimeter i przykładowe wyniki pracy uczniów

„Nauczyciel loguje się na stronie: www.mentimeter.com, podając swoje imię i adres e-mail. Po wejściu na stronę klika na Create presentation, wybiera rodzaj zadań i tworzy materiał. Jeśli nauczyciel nie zna języka angielskiego, a korzysta z przeglądarki Google Chrome, może po naciśnięciu prawym przyciskiem myszki rozwinąć menu i wybrać: „przetłumacz na język polski”.

Przykładowa instrukcja:

<https://www.youtube.com/watch?v=aOX22n02U0g> [dostęp: 10.06.2021]

Przykład – efekt pracy uczniów

Jak nazywane jest święto, które obchodzone było w Polsce 23-24 czerwca?

Załącznik nr 3. Przykładowe slajdy do prezentacji

Po każdym obrazie nauczyciel zostawia pusty slajd, aby uczniowie mogli wpisać odpowiedzi.

Malarskie interpretacje sobótkowych tradycji

Zdjęcia obrazów zamieszczone są w materiałach udostępnionym uczniom do samodzielnego zapoznania się:

<https://www.naszszlaki.pl/archives/41398>

<https://historiamniejznanaizapomniana.wordpress.com/2016/06/21/noc-kupaly-slowianskie-swieto-milosci/>

https://historiaposzukaj.pl/wiedza,historiomat,1329,historiomat_noc_swietojańska.html

Polecenie dla wszystkich grup

- Omów przedstawioną scenę, zwracając uwagę na postaci, roślinność, scenerię.
- Wymień elementy obchodów sobótkowych, na których skupił się autor.
- Zwróć uwagę na kolorystykę obrazu i rolę światła.
- Określ nastrój, jaki malarz stworzył.

Grupa 1.

Henryk Siemiradzki *Noc świętojańska*

Grupa 2.
Kławdyj Lebediew *Noc Kupały*

Grupa 3.
Michaił Filipowicz *Obrzędy Kupalnocki*

Grupa 4.

Włodzimierz Tetmajer *Noc świętojańska.*

Grupa 5.

Borys Olszański *Noc Kupały*

Grupa 6.

Iwan Sokołow *Rytualne skoki przez ogień*

Grupa 7.

Witold Pruszkowski *Kwiat paproci*

